

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, sobota 14. oktobra 1950

LETO XI, ŠT. 245 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

Maks Krmelj:

KJE IN KAKO KISAJMO KRMO

Letošnja jesen je po prejšnjem vrotem suhem poletju razmeroma dokaj bogata s padavinami. Travniki so se povsem obrastili z gosto in visoko travo. Ker nam je poletna suša precej škodovala pri pridelku sena — v nekaterih so ga pridelali veliko premalo, da bi mogli z njim ohraniti število živine do pomladi — in pa ker je jesen zelo ugodna za rast trave, moramo napraviti vse, da si prihranimo čim več suhe krme, tako da že ves čas, dokler je še toliko krme zunaj, čim bolj varčujemo z mrvno. V ta namen pregledamo ponovno še enkrat vse oddaljene in že zapuščene pa še nepokosjene senožihte in travnike ter jih pokosimo. Pokosimo tudi po sadovnjakih močno zrastle travo. Da bomo pripravili že sedaj, jeseni, krme za čim več dni, spustimo prav povsod vso živino na pašo. Po travnikih je še zelo velika glavica, po njivah pa raznega za krmo uporabnega zelenja, kar vse skupaj daje videti, kot da res ne bi bilo tu nikakršne suše, kot da imamo dovolj krme — ali pa da ni nikogar, ki bi vse to pokosil in na tak ali drugačen način spravil pod streho in kozolec ali pa v silosno jamo. Do zadnje zelene bilke pospraviti vso zimsko krmo, dokler je še čas, to mora biti zdaj naše geslo.

Čeprav je suša dokaj močno zmanjšala pridelke živinske krme, vendar ne smemo pod nikakršnim pogojem dovoliti, da bi zaradi tega skrčili število živine, dokler imamo je še veliko možnosti pripraviti s košnjo novih palog krme. Kolikor moremo posušiti še krme v kozolecu, to seveda napravimo. Sicer pa moramo tudi pri nas zacetati že enkrat bolj na široko pripravljati živinsko krmo za zimo tako, kot to delajo po drugih državah, in to z zelo velikim uspehom, to je, kislino začimo krmo za prezimljanje živine v zimskih mesecih. Kolikor bolj bogato razvijati našo živinorejo toliko bolj se bomo morali ukvarjati s pripravljanjem kisle krme, ki ji s tujim imenom pravimo silaža. Letošnje sušno leto nas pravzaprav prvič najne silaži, da iz bogatih zalog razne jesenske zelenjave, ki je že zelo veliko sušila, napravimo vsepovsod kislino krmo, ki nam bo pozimi nad vse koristila.

Za kislino krmo lahko uporabimo sedaj v jesen prav vse. Pokosimo travo in njene delce po njivah in travnikih, kjer koli je še kaj ostalo od prejšnjega leta. Obraba koruznica, ostanki krmnih buč, dalje razne vrste slame, kot je n. pr. prosena, ajdova slama ali pa tudi zgodaj odpadlo in deloma še zeleno listje raznega bolj žlahtnega drevoja, vse to se da uporabiti s pomočjo zelene koruznice ali sončnic. Dobro je za primes tudi korenjavo, repno in pesno perje. Vse to je treba posejati na silosne zrezane in zmesati nato pa zložiti za kisanje. Ker je sedaj jeseni prav gotovo na vseh kmetijah in po vseh zadrukah na pretek take hrane, ki se porabi le deloma, jo izkoristimo najbolje tako, da ob zberemo do zadnje mrvice, zrežemo in spravimo v primeren prostor, da se pravilno skisa.

Kislina krma živini zelo koristi, tudi če je dovolj suhe krme na razpolago. Toliko bolj pa nam bo kislina krma koristila letošnjo zimo, ko bomo morali z navadno krmo močno varčevati. Če je kislina krma dobro pripravljena, mora imeti prav lepo svetlozeleno barvo in prav prijeten kislast duh, tako da se ji živina hitro privadi in jo že po nekaj dneh z velikim veseljem jé.

Kot smo že omenili, se da za kislino krmo uporabiti prav vse, kar je jeseni zelena. Lahko pa tako mešanico, ki jo pripravimo za kisanje, zboljšamo, če imamo na razpolago dosti pese, korenja ali pa repe, ki jo zrežemo in pomesimo med krmo pripravljeno za kisanje. Med tako pripravljeno krmo lahko pomesimo tudi razne žitne pleve, ki ostanejo pri mlavlju. Skratka, možnosti je toliko, da lahko prav vsako gospodarstvo pripravi vsaj nekaj kuhinjskih metrov kisle krme za zimo.

Nekateri kmetje se sicer še pomisljajo, češ da se stvar ne obnese, da se krma pri kisanju zelo rada pokvari in da je živina ne mara. Stvar pa je prav nasprotna. Prav tako kot zna pri nas vsaka kmečka gospodinja že od nekdaj z velikim uspehom pripravljati dobro kislino zeljo ali repo za hranilo družini čez zimo, prav tako bi moral znati tudi vsak dober kmečki gospodar pripraviti dovolj kisle krme za svojo živino. Kajti pripravljane take krme ne zahteva prav nič več truda, samo večji prostor in več truda, ker je pač količina večja, pri njej pa kmetu velike koristi. Zlasti pri kravah molznicah čez zimo.

Vendar pa moramo gospodarje opozoriti na nekatere stvari, ki jih je treba upoštevati, če hočemo, da se bo krma pravilno skisala. Res je malo težje dobro skisati samo mlado travo ali delcejo, zato je potrebno za začetek pobrati vso zelenjavo, ki mora biti zelo vlažna, in jo skupaj s koruznico drobno zrezati in potem res močno stlačiti na primeren suh prostor, nazadnje pa temeljito zadelati s plastjo ilovice in še obtežiti s kamenjem. To

je vsa močrost, ki je potrebna pri pripravljanju kisle krme.

Po naših časopisih in knjigah se je že precej pisalo o pripravljajanju kisle krme. Vedno pa se je vse preveč podarjalo to, da je za kisanje krme brezpogojno potreben moderno zbitiran silos. Seveda je betonirani silos najprimernejši za hitro pripravljane kisle krme. Nikjer pa ni dokazano, da se dobre kisle krme ne da pripraviti brez takega silosa. Dobra kislina krma se da pripraviti tudi v vsaki jami, ki jo skupljemo v malo bolj glinasta tla, okrog pa opazimo z deskami in na zunaj dobro zadelamo z ilovnatno zemljo. Na tak način pripravljena jama povsem zadostuje, da se krma v njej prav skisa, če je po vrhu dobro založena z zemljo in potem še primerno pokrita z deskami ter tako zavarovana pred vodo. Ta način je že precej znan med našimi kmeti, močno pa ga uporabljajo tudi v drugih, agrarno bolj razvitih državah.

Že prej smo rekli, naj bi vsak živinorejec skušal pripraviti letos nekaj kisle krme. Ugotovili smo, da je predpisano zgrajenih silosov zelo malo, ugotovili pa smo tudi, da se da krma dobro kisati v vsaki jami ali zasilo pripravljene prostora, ker ni poglavitni pogoj dobrega kisanja samo betoniran silos, marveč so še važnejši drugi čimtelji, ki smo jih pa tudi že prikazali. Poleg tega pa se skoraj pri vsakem kmečkem gospodarstvu najde še kakšna druga možnost za kisanje krme: n. pr. velike stare kadi, zapuščen vodnjaki, kapnice, razni drugi zidani prostori, kot ko majhna skladišča, kleti, razni zidani prostori nekje pri hlevih in podobno, kar vse se da za enkratno uporabo kaj hitro pripraviti z malo dela in malo stroški. Vse take prostore pregledajmo čimprej okrog gospodarskih poslopij. Če so morda preveliki, jih pregradimo in tako pripravimo primeren prostor. To napravimo v prvem primeru. V drugem primeru pa, kjer imamo zelo dosti takih lesenih ali zidanih kotov pri gospodarskih poslopij, da obstajajo samo zadnje strani stene, odmerimo potreben prostor in ga opazimo z deskami tako, kot bi hoteli betonirati. Ko tako pripravimo opaž, ga potem dobro zalijemo z masno ilovico in še na znotraj zadelamo vse razpoke z njo, na kar nam tako pripravljeno prostor popolnoma zadostuje za enkratno uporabo.

Ker je ravno sedaj najprimernejši čas za pripravljane kisle krme, survin za to pa je tudi dovolj, se je treba teh priprav takoj resno lotiti. Vse kmečke delovne zadruge, ki se ukvarjajo z živinorejo, pa imajo možnost kisati krmo, naj si le-to hitro pripravijo. Še veliko važnejše pa je to za ostale kmete. Krajevni ljudski odbori in kmečke zadruge naj hitro ukrenejo vse, da se res pri vsakem kmečkem gospodarstvu pripravi čim več kisle krme za zimo.

Tu stvari dobro poznam iz lastnih izkušenj, zato jih priporočam vsem kmetovalcem, da poizkusijo s kislino krmo tudi sami.

Z večerajšnjega zasedanja Zveze inženirjev in tehnikov. V sredi novičastni član zveze Alija Sirotanovič.

V trebanjskem okraju jih čas prehiteva

Trebnje, 13. oktobra.

Davi je ves trebanjski okraj zalila gosta megla. Kmetje so bili z njo zadovoljni: naznanjala jim je, da se bo zopet vreme zvedrilo, hkrati pa je po izredno hladni noči preprečila silno. Lepega vremena pa si kmetje želijo kakor belega kruha. Ko se je potem sredi dopoldneva megla razkladila in je posijalo sonce, je življenje po vseh vasi malone izumrlo. Vse je hitelo na njive. V katero koli dolino smo pogledali, povsod smo srečavali orače, sejalce, vprege z branimi, kopače in pobraše krompirja. Proti Trebnjemu pa se je z mirne strani vila dolga vrsta kmečkih voz, polnih krompirja, ki so ga kmetje vozili na postajo, kjer so ga odkupovali in nakladali v vagonce.

V trebanjskem okraju splošno ugotavljajo, da jih je letos čas za setev nekako prehitel. Medtem ko so druga leta večino setve opravili že pred trgatvijo, jo letos zaradi zgodnje trgatve opravljajo šele po njej. Tudi krompir jim je nagajal. Se marsikje ga kopljejo, a prav krompirjeve njive so po kmečkem kolobarju tiste, v katere vržejo semena ozimim. Z izkopavanjem krompirja so najbolj v zamudi zadruge, ki zaradi tega tudi pri setvi ne prednjačijo. K splošni zapoznitvi pa je veliko prispeval tudi dež konec septembra, ki je za nekaj dni onemogočil sleherni delo.

Za semena kmetje in zadruge nikjer niso v zadregi. Čeprav je semenskega žita okraj razdelil manj, kakor so ga naročili. Če ga že niso mogli zamenjati za boljše, so svojega skrbno očistili in razkužili ter ga sejejo. Ne manjka semena nobenemu kmetu, pač pa dvema ekonomijama. Medtem ko bo mogoče za ekonomijo v Trebnjem dobiti seme iz krajevnih virov, pa pravijo na ekonomiji v Krmelju, da ga ne morejo dobiti nikjer in da jim ga bo moral okraj nekje preskrbeti.

Kakor je splošna podoba, ki jo dobijo te dni, če križariš po trebanjskem okraju, izredno zadovoljiva, ker ne moreš spregledati, kako se kmetje od jutra do večera trudijo, da bi čim prej pospravili pridelke in posejali ozimino, tako pa pravega stanja razvoja setve je ne moreš dognati. Na okraju te odpravijo s previdno oceno, da je setev opravljena približno 60% in da do 20. okt. ne bo končana. Če se potem zateče na krajevne odbore, da bi se s posameznimi preizkuši na kraju dokopal do jasnejših in trdnjših ugotovitev, prides največkrat z dežja pod kap. V prostorih krajevnega odbora Dobrič, ki upravlja 31 vasi in zaselkov, je na vratih nabit dolg seznam ljudi. To je krajevni setveni aktiv. Ko pa povprašaš, koliko je že izpolnjena časovna setvena plana, pa ti ne morejo povedati nič določnega. Kljub 27 članom setvenega aktiva! Njihovo omalovaževanje dolžnosti do skupnih nalog opravilujejo z izgovorom, da so pač kmetje, ki imajo sami veliko dela in zato ne utegnejo pregledovati, kako napreduje delo pri drugih. Tudi v Veliki Loki je setveni aktiv popolnoma nedelaven, a pravijo, da je seteva opravljena že več ko polovico. Nekoliko trdnjeji so v Mirni, kjer so prepričani, da bodo setev končali že v bližnjih dneh. Odbori sami pa so prezaposleni z odkupi, zlasti krompirja. Kjer koli potrkas na vrata pisarn krajevnih odborov, povsod najdeš na mizah dolge pole papirja, okoli katerih si da opravka največkrat po več ljudi.

Majhno opravljajo za to nejasnost pa je treba iskati v tem, da pravzaprav odbori letos nimajo nobenih setvenih planov in tako tudi ne nobene trdne

MARŠAL TITO SPREJEL AMBASADORJA ZDA

Predsednik zvezne vlade Josip Broz-Tito je včeraj popoldne sprejel ameriškega ambasadorja v naši državi g. G. Allena. Predmet razgovora je bil izvoz živil iz ZDA v našo državo, o katerem so razpravljali na tiskovni konferenci v Washingtonu. Maršal Tito je sporočil, da se bo vlada FLRJ te dni obrnila na vlado ZDA.

Zamujena paša - izgubljena zimska krma!

Kamnik, 13. oktobra.

Kadar gre za reči, ki se ne tičejo samo enega kmeta, ene vasi, enega okraja, ampak nas vseh, je brez pomisleka boljša prva zamera kakor zadnja. Kdo bi se po pravici ne jezil, ker ponekod v kamniškem okraju v najlepšem oktobrskem popoldnevu cepi in se dolgočasno živino po hlevih? Zre zelena krma pa meje seno ali otavajo. Znamo je pa vsepovsod tako sočna in slastna paša! Da nima kdo gnati na pašo, pravite? Pa se ti pripodi po vasi cel trop zdravih otrok, solarjev, pionirjev. Dajte jim pastirsko palico in poženite živino do zadnje glave in zadnjega repa na pašo! Zadrugi v Komendi, ali se vam zdi prav, da v enem vaših največjih hlevov, znabiti tudi še v drugih hlevih, cepi živina leto in dan in ji samo pokladate krmo? Da ni živina vajena pase, pravite? Da bi se ne znašla na pašo in se do sitega ne nažrla? Pa bi poskusili, znabiti bi pa le šio!

Na splošno kamniškega okraja letošnja suša ni teže zadelo. Močneje je trpel edino višinski predel. Toda tudi je pridelal skromen, pa najsi bo leto tako ali tako. Pridelki krme in krmnih rastlin v okraju resda ni taščen, kakor ob najbolj bogatem letu. Toda pošten in resnično ljubni kmetje ti odkrito povedo, da je bilo leto kar dobro. Odkosi sena in otave so bili izdatni. Okraj je že zdavnaj s 105% izpolnil obvezni odkup sena. Kar je ostalo suhe krme, pravijo na okraju, bo dovolj za vso živino, celo toliko, da se ni bati za dobro zimsko molžo in čvrsto rast mlade živine. V nižinskem predelu izjemoma naletiš na kmeta, ki bi ti potožil zavojico krme. Nekoliko težje bo pa malim kmetom, ki redno je živine, kot imajo lastne krmne možnosti in so si vselej pomagali z dokupom krme.

V višinskem, hribovskem predelu so kmetje že od nekdaj vajeni trde bitke za živinsko krmo. V letošnji suši seveda tudi niso držali križem rok. Po Tuhijski dolini, Crnem grabnu in drugih hribovskih predelih so pokosili vsako bliko, pa poželi parobke in travo po gozdovih ter nasekali mladega in sočnega hrastovega, lipovega, jese-novega in leskovega vejevja. V Bršlje-

novcu (KLO St. Ožbolt) so na primer pri Smrkoljevih dekletu po parobkih našla več vozov krme. V Spitaliču, St. Ožboltu in po drugih hribovskih krajevnih odborih so se pač ljudje znašli, da si za zimo z vsem, kar se le da izkoristiti za krmo, zavarujejo živino. Za prašice si sušijo repno, pesilo in zeljno perje. Tod seveda tudi ne boš našel v teh dneh živine po hlevih. Do zadnjega možnega dneva bo smukala pašo, premrli pastirski pa se bodo greli ob ognjih.

Navzlic temu, da v okraju niso v tesni zadregi zavoljo krme, pa vendarle ni prav, ker v nižinskem predelu premalo izkoriščajo nenavadno lepo pašo. Če imajo za živino v kamniškem okraju dovolj krme, bi zaradi tega še ne bilo treba zametavati pase. Kolikor bomo krme pripravili s pašo, toliko nam je bo preostajalo. Ali kaj mislite na to, da je ponekod v Sloveniji suša huje požgala kot v kamniškem okraju, na primer v Beli krajini? Ali kaj mislite na to, kako nedopovedljivo hudo je suša udarila Bosno, Hercegovino pa Crno goro? Glejte, kar bi s pašo v kamniškem okraju navzlic poštno izpolnjenemu odkupu sena lahko še več pripravili, prav s tem bi mogli podpreti tiste, ki nimajo ne sena, ne otave, ne pašo!

Pavla in Marinka Lipar iz Lahovč (KLO) sta marljivi mladi zadrugi pastirici. Slednji dan poskrbita, da je zadruga živina na pašo, medtem ko po mnogih lahovskih kmečkih hlevih ostaja živina doma in trati zimsko krmo.

V Ljubljani je zasedal

PLENUM ZVEZE INŽENIRJEV IN TEHIKOV JUGOSLAVIJE

Tov. Franc Leskošek, Djuro Salaj in Alija Sirotanovič izvoljeni za častne člane

Včeraj popoldne je bilo v Ljubljani končano dvodnevno zasedanje V. plenuma Zveze inženirjev in tehnikov Jugoslavije. Plenum je obravnaval predvsem naloge v zvezi z reorganizacijo zveznega in republiških društev inženirjev in tehnikov, v diskusiji pa je sprožil mnogo žive problematike iz izkušenj, nalog in potreb na terenu, pri delu in v društvih ter sprejel predlog o sklicanju III. kongresa inženirjev in tehnikov, ki naj bi

bil v Beogradu v prihodnjem letu, ob zaključku petletke.

Dosedanje delo zveznega in republiških društev, izkušnje in potrebe so dale povod za reorganizacijo Društva inženirjev in tehnikov. Reorganizacija pa terjajo predvsem nove naloge in nove oblike dela, težnja za demokratizacijo in decentralizacijo, težnja za čim večjo mobilizacijo vseh tehničnih strokovnjakov, težnja dati posameznim društvom in njihovim sekcijam večjo samostojnost v delu in s tem tudi večjo iniciativnost. To je bila osnovna misel referatov, ki so obravnavali naloge reorganizacije. Dopolnjevala so jih poročila ter izkušnje iz dela društev v posameznih republikah. Delegati so iz izkušenj vsakdanjih potreb opozorjali na široke naloge Društva inženirjev in tehnikov v sedanjih in bodoči graditvi socializma. Sprožili so veliko pobud za tesnejše sodelovanje sekcij in republiških društev, za pomoč inženirjev in tehnikov odborom, ki so nedavno prevzeli upravo podjetij, tovarnen, rudnikov itd., za pravilno in smotrno izkoriščanje strokovnjakov, za intenzivnejšo pomoč novatorjem in racionalizatorjem, za večjo štednjo itd. Posebna organizacijska komisija je uredila na osnovi diskusije, predlogov in izkušenj zaključke za bodočo reorganizacijo Društva inženirjev in tehnikov.

Na večerajšnjem popoldanskem, svečanem zasedanju je Društvo inženirjev in tehnikov izbralo za svoje častne člane člana Politbiroja CK KPJ in ministra zvezne vlade Franceta Leskoška, predsednika Enotnih sindikatov Jugoslavije Djuro Salaja in proslavljenega rudarja, večkratnega urednika Alijo Sirotanoviča. Svečanega zasedanja so se udeležili Djuro Salaj, Alija Sirotanovič, ministri vlade LR Slovenije Jaka Avšič, Martin Greif, Tone Dolinšek, Marjan Tepina, Milos Brelih, Stane Bizjak, predsednik Enotnih sindikatov Slovenije Janko Rudolf, rektor Tehnične visoke šole dr. Alojz Hrovat, dekan fakultet in številni drugi predstavniki tehničnih ustanov.

Predsednik Enotnih sindikatov Jugoslavije tov. Djuro Salaj se je zahvalil za častno priznanje in v svojem govoru podčrtal vsestransko pomoč, ki so jo dali sindikati Zvezi društev inženirjev in tehnikov ter vlogo tehnične inteligence v naši socialistični izgradnji.

»Danes že odkrito lahko trdimo,« je nadaljeval tov. Salaj, »da ogromni uspehi naše socialistične graditve najbolj prepričljivo govore o tem, da smo pod vodstvom naše Partije in tovariša Tita uspeli ustvariti pravičen odnos med delavci in tehnično inteligenco. Takšen odnos je bil ustvarjen v vsakdanjem vzajemnem boju za izpolnjevanje planskih nalog; ustvarjen je bil v boju s težavami, ki so se večkrat zdele, da jim ne bomo kos in nazadnje je bil takšen odnos ustvarjen v skupnem veselju in zadovoljstvu, ki prevzema nas vse ob vsakem uspehu, ki ga dosežemo. Ta enotnost, ta tesna in naravna povezanost med delavci in tehnično inteligenco je povzročila, da naše tehnične inteligence ni spravila iz ravnotežja kampanja klevet in laž informbrojev in imperialistov. Okrepljena borba za izpolnitev planskih nalog, vedno večje izkušnje v tej borbi, okrepitev odnosov tovariškega sodelovanja, to so odlike, ki krase pretežni del našega inženirsko-tehniškega kadra, to pa je hkrati najboljši odgovor vsem našim sovražnikom, ki so verovali v to, da bodo lahko razbijli enotnost naših delavcev.«

Tov. Djuro Salaj je v zaključku svojega govora objubil vso pomoč Zveze sindikatov Jugoslavije Zvezi društev inženirjev in tehnikov. Maršalu Titu in ministru Francetu Leskošku so delegati plenuma poslali brozovne pozdrave.

Danes dopoldne so se delegati Zveze društev inženirjev in tehnikov Jugoslavije odpravili na Gorenjsko, kjer si bodo ogledali tovarno iskra v Kranju, gradnjo hidrocentrale Moste ter železarno na Jesenicah.

Livarna železa in temperlitine v Kikindi je izpolnila petletni plan

Med kolektivni velikih industrijskih podjetij v Vojvodini je kot prvi izpolnil svoj petletni plan kolektiv livarne železa in temperlitine v Kikindi, in sicer četrlet leta pred rokom. Podjetje je izpolnilo plan za leto 1947 s 147,6%, plan za leto 1948 s 115% in plan za lansko leto s 139%.

Gledališča v Srbiji postanejo gospodarske ustanove

V Narodnem gledališču v Beogradu je bilo posvetovanje upravnikov vseh gledališč v LR Srbiji in predstavnika ministrstva za znanost in kulturo pri vladi LR Srbije. Na posvetovanju so razpravljali o gnotnem položaju gledališč. Z novim letom postanejo vsa gledališča v LR Srbiji samostojne gospodarske ustanove, ki se bodo vzdrževale z lastnimi gnotnimi sredstvi. Zaradi tega bodo nekatera srbska gledališča uklenjena ali pa se bo več manjših gledališč združilo v močnejše gledališke ustanove.

Zasedanje plenuma Zveze zdravniških društev FLRJ zastopanja in posredništva

V Hercegovnem bo 15. in 16. t. m. zasedal plenum Zveze zdravniških društev FLRJ. — Na zasedanju bodo razpravljali o delu in nalogah zdravniških organizacij v vseh republikah, na dnevnem redu pa bo tudi več strokovnih predavanj.

Razstav publikacij AFZ Jugoslavije

V Beogradu se je sestel izvršilni odbor centralnega odbora AFZ Jugoslavije ter razpravljalo o pripravah na III. kongres AFZ, ki bo 28. t. m. v Zagrebu. V dneh kongresa bo v Zagrebu razstava tiska AFZ ter publikacij drugih ustanov in organizacij, ki skrbijo za zdravstveno prosveto žena in za vzgojo otrok.

VREME

Napoved za nedeljo: V jutranjih urah bo kotlinah megla. Pozneje sočno z naraščajočo oblačnostjo v popoldanskim urah. Temperatura ponoči — 5°C, čez dan 16°C.

